

ENERGIEPERSPECTIEF BIJeenKOMST 1 DCC

6 september 2017

Tijd: 13.00 -16.00 uur

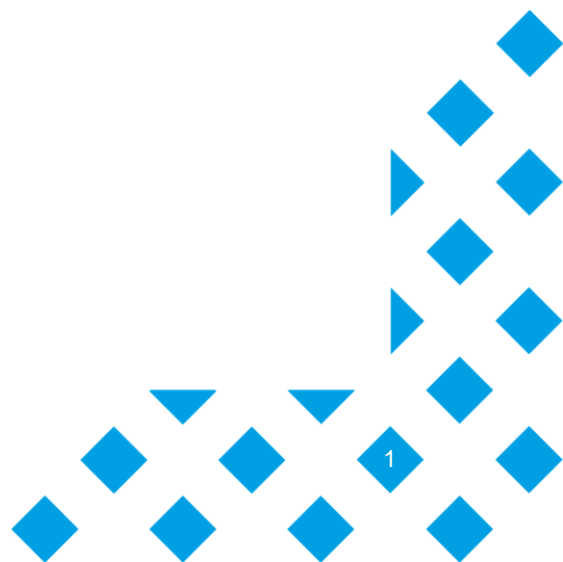
Locatie: HNK Arthur van Schendelstraat 650, Utrecht

AANWEZIG

Cornelis Israels	RWS
Ed Berendsen	RWS
René Boeters	RWS
Bart van Vossen	Deltares
Bram Blik	Svasek
Simon Kamerbeek	Alliander
Peter Laagland	Alliander
Jos Blom	Alliander
Manon Jütte	Alliander
Thijs Turèl	Alliander

AFWEZIG

Leo de Vrees	(vervangen door René Boeters)
Henk Looijen	
Carolien Wegman	
Arjan Verweij	
Maike Zindler	

OPENING

Voorstellen en agenda vaststellen. Zie voor de presentaties van deze sessie de bijlagen.

DOELEN VAN DE DAG:

- Kennismaken
- Co-creatie afspraken
- Introductie coastline challenge opgave
- Eerste inblik in elkaar wereld: introductie energietransitie
- Inventariseren eerste perspectieven op de opgave
- Vervolg afspraken en taakverdeling

VOORSTELRONDE

Alle deelnemers stellen zich voor en vertellen waar ze werken en met welke passie ze vandaag aan tafel zitten.

Co-creatie sessie

PRESENTATIE: COASTLINE CHALLENGE (RENÉ BOETERS)

René geeft de presentatie die tijdens de eerste Coastline challenge bijeenkomst door Theo van de Gazelle gegeven is. Zie de bijlage.

Leven met de zee. We hebben lang de zee als vijand gezien, dit zien we nu anders. Laten we gebruik maken van eigenschappen van het getij om kust in stand te houden.

Sinds 1990 verdedigen we Nederlandse kust met zand, bijvoorbeeld met zandstranden die de oude asfaltdijken vervangen hebben. Het uitgangspunt is dat het verdedigen met zand flexibel en duurzaam is. De vraag is of dit ook echt duurzaam is gezien de energie die nodig is om het zand op te halen en op de juiste plek te plaatsen. Buiten 20 kilometer zone wordt zand weggehaald en opgezogen. Het zand wordt naar de kust gevaren en daar middels 'rainbowen', uitgespoten boven de kust. Deze kustsuppletie bedraagt 13% van de totale RWS CO2 uitstoot. Daarbij heeft het zand opzuigen effect op de ondergrondse zee en de aanwezige biotopen. Dieper baggeren kan vanuit het energie perspectief interessant zijn omdat er verschil is in de temperatuurzones van de waterlagen.

WERKDEFINITIES

De groep stelt een werkdefinitie voor energieneutraliteit vast: alle processtappen (van winning, vervoer, bouw, beheer, etc) maken alle deel uit van de eindformule. De energieneutraliteit omvat de totale *Life Cycle Cost*.

Hoe definiëren we de kustlijn? RWS hanteert de formele kustlijn welke vastgelegd is in de regelgeving. Deze co-creatie groep is hier van op de hoogte, maar zal een andere kustlijn definitie gaan hanteren. Deze definitie moet zich nog vormen maar zal in ieder geval een deel van de zee, de daadwerkelijke kustlijn en het land omvatten.

PRESENTATIE: ENERGIETRANSITIE (SIMON KAMERBEEK)

Simon licht de verschillende thema's en uitgangspunten van de presentatie toe. Zie bijlage.

PRESENTATIE: ARCHITECTUUR VAN DE TOEKOMSTIGE ENERGIESYSTEMEN (JOS BLOM)

Jos licht de verschillende thema's en uitgangspunten van de presentatie toe. Zie bijlage.

DIALOOG AAN DE HAND VAN DE PRESENTATIES

Veel invalshoeken uit de presentaties zijn nieuw voor de co-creatie deelnemers die niet werkzaam zijn in de energie-wereld. De presentaties geven een nieuw en breder perspectief op de energietransitie en de Coastline Challenge.

De groep is het eens dat we in dit traject niet op zoek moeten gaan naar de al bekende innovaties en oplossingen. We moeten op zoek gaan naar koppelkansen vanuit de maatschappelijke uitdaging die voorligt. De ene stakeholder heeft een uitdaging waar de andere stakeholder de oplossing voor heeft. Door onafhankelijk aan deze co-creatie sessies deel te nemen en elkaars werelden te leren kennen, ontstaan nieuwe inzichten en nieuwe kansen: we gaan 'door de nul lijn!' Dit is wat deze groep nastreeft.

Niet alle perspectieven op de maatschappelijke uitdaging van de Coastline Challenge zijn in deze groep vertegenwoordigd. We spreken af dat we gedurende dit co-creatie traject bekijken welke stakeholders en kennis aanvullend gewenst zijn. Mocht dit voorkomen dat zal het benodigde perspectief / de ontbrekende kennis in het netwerk gezocht worden en gevraagd worden deel te nemen aan dit team.

EERSTE INVENTARISATIE VAN DE PERSPECTIEVEN OP DE MAATSCHAPPELIJKE UITDAGING

De aanwezigen delen allen hun perspectief op de uitdaging. De vastlegging hiervan is weergegeven in de bijlage. De deelnemers hebben aangegeven welke perspectieven zij prioritair vinden om meer over te horen. Zie hiervoor ook de bijlage.

VERVOLG BIJeenKOMSTEN

De bijeenkomsten tot einde van het jaar worden ingepland.

KERNGROEP

Er wordt een kerngroep opgericht voor het voorbereiden van de komende bijeenkomsten. Deelnemers: Bas, Thijs en Manon.

ACTIE- EN BESLUITPUNTEN

- Verzorgen presentaties voor de volgende bijeenkomst op 25 september 2017:
    - Golfenergie: Cornelis en Bastian
    - Inlets: Bram
    - Zandkusten: Cornelis
  - Rondsturen notitie RWS activiteiten op waterenergie: Cornelis
- Uitnodigen Wetsus: Thijs